

Behörighetskrav för domare inom SWB

Inledning

Under 2010 har en kvalitetssäkring av SWBs domarsystem genomförts med hjälp av ekonomiska medel från Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS). Arbetet har letts av SWBs domarutskott och genomförts i samarbete med aktiva och erfarna A-domare. I arbetet har bl.a. behovet av domare fastställts, behörighetskrav och utbildningsplan för domare tagits fram. I arbete med kvalitetssäkringen har det beslutats att ta bort benämningen domarpraktikanter och domaraspiranter. Anledningen till att ta bort dessa två grupper är att behovet av domare inte är så stort som tidigare antagits och att kostnaden för att erbjuda dessa grupper kvalitativ fortbildning och stöd är relativt stor. De som är intresserade av att bli domare erbjuds att delta i utbildningskurser anordnade av SWB, riksanslagningar och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Ansökan

Sökande som uppfyller behörighetskraven i detta dokument och vill bli B-domare inom SWB skickar sin ansökan med CV (mall finns) till SWBs kontor som ställs till domarutskottet. Den sökande kan nekas att få provas till B-domare i de lägen då SWB inte har något behov av nya B-domare i den aktuella disciplinen.

För redan godkänd domare inom SWB som vill döma i ytterligare en disciplin utformas en individuell plan för vidareutbildning enligt kraven nedan i samråd med Domarutskottet.

Sökande som vill bli uppgraderad till A-domare inom SWB skickar sin ansökan med CV (mall finns) till SWBs kansli som ställs till domarutskottet. Automatisk uppgradering sker inte. Nya A-domare antas enbart när det finns behov av fler A-domare. En B-domare har ingen rättighet att få bli uppgraderad till A-domare då meriteringen är tillräcklig.

Generella krav för att kunna bli B-domare:

- Genuint intresse för svensk avel
- Medlem i SWB (grundnivån)
- Dokumenterad hästerfarenhet och meriter t.ex. uppfödare, eget tävlande, som tränare, som tävlingsdomare eller unghästutbildare, krav att själv ha visat häst vid unghästbedömningar
- Att kunna de specifika avelsmålen för SWB.
- Att ha insikt om och kunna tillämpa SWBs Sto- och unghästreglemente, bedömningsreglemente för Fölbedömning, Unghästtest samt ha viss kunskap om SWBs Hingstreglemente.
- Att ha grundläggande kunskap i genetik, avel och avelsvärdering (BLUP) samt att kunna och förstå och redogöra för syftet med SWBs avelsprogram).
- Att veta hur SWB som organisation fungerar (syfte och mål med varför SWBs bedömningar ser ut som de gör, och vad resultaten används till.)
- Att ha god kännedom om de viktigaste regler och lagar som rör svensk hästavel och SWBs bedömningar

- Att ha grundläggande kunskaper om hästens anatomi, rörelsemekanik och tillväxt.
- Att ha god insikt om SWBs regler för jäv i bedömningsreglementet och hur man hanterar jävsfrågor i olika sammanhang.
- Att ha god insikt om de riktlinjer som gäller som SWBs varumärkesbärare. Ha god insikt om hur man som domare skall bete sig på en bedömningsplats och vilka krav som ställs på en aktiv SWB domare som person även i det privata och yrkesmässiga livet. Se "Riktlinjer för SWB domare".
- Att kunna visa att man har insikt och förståelse för det ansvar som uppdraget som SWB domare innebär.
- Personlig intervju genomförd av någon i Domarutskottet. Under intervjun bör personen visa insikt om rollen som domare och visa prov på självinsikt och ödmjukhet inför den blivande rollen som domare.
- Intyg från tre A-domare vid tre olika bedömningar att den sökande är färdig för att gå upp i en teoretisk och praktisk examination för att bli B-domare.
- Att ha generella kunskaper om hästens exteriör, gångarter och hoppförmåga. Behärska bedömningens genomförande och kunna läsa av hästen för att kunna avbryta bedömningen med hänsyn till hästens välbefinnande. God förmåga att veta när tillräckligt mycket av hästens förmåga visats för att en korrekt bedömning av hästen skall kunna göras.
- Att kunna föra en bra dialog med visaren. Bra förmåga att kunna kommunicera och samverka med funktionärer och arrangörer. Kännedom om hur muntlig och skriftlig kritik bör framföras på ett bra och konstruktivt sätt.

Specifika praktiska krav för att kunna examineras till B-domare i exteriör

- Att ha goda kunskaper om att bedöma hästens exteriör och gångarter vid hand och i frihet med avseende på hästens ålder och användningsområde.
- De senaste 3-5 åren praktiserat med fem olika domare (minst 3 st av dessa skall vara A-domare) samt sett minst 200 hästar varav minst 40 föl.

Specifika praktiska krav för att kunna examineras till B-domare i gångarter

- Att ha goda kunskaper om att bedöma hästens gångarter i frihet och under ryttare med avseende på hästens ålder och användningsområde.
- De senaste 3-5 åren praktiserat med fem olika domare (minst 3 st av dessa skall vara A-domare) samt sett minst 200 hästar varav ca hälften visning av uppsuttna gångarter och hälften visning av gångarter i frihet/vid hand samt minst 20 föl.

Specifika praktiska krav för att kunna examineras till B-domare i hoppning

- Att ha goda kunskaper om att bedöma häst i galopp och löshoppning samt hoppning under ryttare med avseende på hästens ålder.
- De senaste 3-5 åren praktiserat med fem olika domare (minst 3 st av dessa skall vara A-domare) samt sett minst 200 hästar varav ca hälften vid löshoppning och hälften vid uppsuttna hoppning samt minst 20 föl.

Examination för att bli B-domare

Praktisk och teoretisk examination skall avklaras med betyg godkänt innan personen ifråga kan bli behörig B-domare.

Teoretiskt prov:

Skriftligt eller muntligt prov skall genomföras för att kunna bedöma om personen i fråga klarar de teoretiska målen för att bli aktuell som B-domare. Teoretiskt prov behöver inte avläggas samma dag som praktiskt prov. Utbildningsansvarig på SWB tillhandahåller och rättar det skriftliga teoriprovet eller ansvarar för att ett muntligt prov, i de fall det efterfrågas, genomförs på ett lämpligt vis.

Praktiskt prov:

Den sökande prövas i sin disciplin. Examination anordnas lämpligen vid en bedömning för disciplinen på simulerade eller verkligt unghästtest. Deltagarna måste ge muntlig kritik enskilt. Deltagarna skall visa prov på jämnhet och säkerhet i sin bedömning. Alla sökande prövas enskilt. Två praktiska examinatore varav den ena inte skall ha varit nära inblandad i utbildningen av den som skall examineras.

Praktiskt skall följande moment bedömas:

- Korrekthet i poängsättning
- Jämnhet i poängsättning
- Utnyttjandet av poäng- och bedömningsskalan
- Användandet av korrekt vokabulär i bedömningen
- Förmågan att föra korrekta protokoll
- Förmågan att ge muntlig kritik
- Förmågan att samarbeta med funktionärer och domare på platsen
- Domarens förmåga att läsa av hästen för att bedömningen skall genomföras korrekt ur ett djurskyddshänseende
- Allmänt intryck av personens insikt om vad förtroendeuppdraget som domare innebär

Nygodkänd B-domare får följande material:

- Skriftligt intyg på B-domarstatus
- Domarstämpel
- Information om kurser, krav och förväntningar i rollen som B-domare
- Publicering på SWBs hemsida att aktuell person är B-domare

SWBs krav på B-domare, dvs att vara en aktiv domare:

- Inkomma med en årsrapport för domare där domarens uppdrag under året redovisas enligt fastslagen rapportmall från SWB
- Att under en två-årsperiod döma vid minst ett unghästtest eller en fölbedömning inom SWB alternativt skuggdöma på tre unghästtester. (B-domare dömer endast föl och unghästtest för 4-åringar).

- Deltagande vid domarkurser minst vartannat år
- Se mycket häst både nationellt och internationellt och både inom avel och sport. Detta skall rapporteras i domarens årsrapport.
- SWB domare kan döma andra ridhästarrangemang som inte är i SWBs regi. Det är dock i helt egen sak och SWB bör informeras.
- B-domare är inte aktuella för internationella domaruppdrag

SWBs B-domare får döma:

Översyn om domarbehörigheterna pågår i samband med förändringarna av unghästtesterna 2017-2018.

Exteriördomare B-behörighet:

Unghästtest för 4-åringar och 5-åriga fölston, öppen klass, exteriörbedömning av ston och fölbedömning tillsammans med A- eller B-domare.

Gångartsdomare B-behörighet:

Unghästtest för 4-åringar och 5-åriga fölston, öppen klass, ridprov 3-åringar och fölbedömning tillsammans med exteriördomare.

Hoppdomare B-behörighet:

Unghästtest för 4-åringar och 5-åriga fölsto, öppen klass, fölbedömning tillsammans med exteriördomare.

Generella krav för att kunna bli A-domare:

- Medlem i SWB
- Varit aktiv B-domare i minst 3 år
- Teoretiska och praktiska krav som för att bli B-domare, se ovan
- Dömt tillsammans med olika A-domare minst 6 gånger
- Har deltagit i SWB:s domarkurser/konferenser minst vartannat år
- Att ha en övergripande kännedom om utländsk avel (bruksprov och unghästbedömningar, avelsvärdering) och sport (de mer betydelsefulla avelsländerna) samt en tydlig bild av hur den internationella sporthästen ser ut och presterar
- Att kunna föra ett logiskt resonemang kring frågan om valet av hingst till avelssto (avelsrådgivning). Detta innebär goda kunskaper om hingstar godkända i SWB, BLUP-avelsvärderingen, statistik från SWB:s bedömningar, lagar som styr avelsarbetet i Sverige samt grundläggande genetik.
- Att Domarutskottet anser att personen på ett positivt sätt i framtiden skall kunna utveckla svensk avel och sport
- Utvärdering av hur B-domaren fungerat/agerat i rollen som B-domare. Domarutskottet tar kontakt med de A-domare B-domaren stått med.
- Goda grundläggande kunskaper om hästens exteriör, gångarter och hoppförmåga. Mycket god förmåga att läsa av hästen för att kunna avbryta bedömningen i tid. Mycket god förmåga att veta när tillräckligt mycket av hästens förmåga visats för att en korrekt bedömning av hästen skall kunna göras.

- Behärskar bedömningens genomförande mycket väl. Mycket god förmåga att ha en bra dialog med visaren. Mycket god förmåga att kunna kommunicera och samverka med funktionärerna och arrangörerna.
- Mycket god förmåga att hålla en jämn och korrekt nivå på sina bedömningar samt att man visar respekt och ödmjukhet inför sin uppgift som domare. Mycket goda kunskaper om vilken typ av häst i respektive disciplin som eftersträvas i det svenska avelsarbetet såväl som internationellt.
- God samsyn med A-domare i respektive disciplin vad gäller hur olika begrepp som används i bedömningen skall tolkas samt nivån för poängsättning.

Specifika praktiska krav för att kunna examineras till A-domare i exteriör

- Att ha expertkunskaper i att bedöma hästens exteriör och gångarter vid hand och i frihet med avseende på hästens ålder och användningsområde.
- Att ha mycket god förmåga att bedöma hästens förmåga och utvecklingsbarhet.
- Att ha en mycket god insikt om hästens exteriör i ett internationellt perspektiv.

Specifika praktiska krav för att kunna examineras till A-domare i gångarter

- Att ha expertkunskaper i att bedöma hästens gångarter vid hand, i frihet och under ryttare med avseende på hästens ålder och användningsområde.
- Att ha mycket god förmåga att bedöma hästens förmåga och utvecklingsbarhet.
- Att ha en mycket god insikt om hästens gångartsförmåga i ett internationellt perspektiv.

Specifika praktiska krav för att kunna examineras till A-domare i hoppning

- Att ha expertkunskaper i att bedöma häst i galopp och löshoppning och hoppning under ryttare med avseende på hästens ålder.
- Att ha mycket god förmåga att bedöma hästens hoppförmåga och utvecklingsbarhet i ett internationellt perspektiv.

Examination för att bli A-domare

Den sökande prövas i sin disciplin. Examination anordnas lämpligen vid en bedömning för disciplinen på simulerade eller verkligt unghästtest. Deltagarna måste ge muntlig kritik enskilt. Deltagarna skall visa prov på jämnhet och säkerhet i sin bedömning. Alla sökande prövas enskilt. Två praktiska examinatore varav den ena inte skall ha varit nära inblandad i utbildningen av den som skall examineras.

Praktiskt prov:

Kan vara samma tillfälle som B-domarna, och på samma sätt.

A-domare bör visa prov på stark integritet, stor säkerhet i bedömningen samt mycket god kännedom om nivån på poängskalan!

Praktiskt skall samma moment som för examination av B-domare bedömas. Se sid 3.

Nygodkänd A-domare får följande material:

- Skriftligt intyg på A-domarstatus
- Information om kurser, krav och förväntningar i rollen som A-domare
- Publicering på SWBs hemsida att aktuell person är A-domare

SWBs förväntningar på A-domare, dvs att vara en aktiv domare:

- Inkomma med en årsrapport för domare där domarens uppdrag under året redovisas enligt fastslagen rapportmall från SWB
- Döma minst 3 ggr/år på SWBs unghästbedömningar.
- Domare förutsätts delta vid årliga domarkurser, minimikravet vartannat år.
- Domare förutsätts delta vid SWBs domarkonferenser
- Kunna agera i rollen som kursledare och instruktör för praktiska bedömningsmoment
- Är eller kan bli aktuell som domare i riksfinal, utländska domaruppdrag eller som ledamot av AVN
- Se mycket häst både nationellt och internationellt och både inom avel och sport. Detta skall rapporteras i domarens årsrapport
- SWB domare kan döma andra ridhästarrangemang som inte är i SWBs regi. Det är dock i helt egen sak och SWB bör informeras.

SWBs A-domare får döma:

Exteriördomare A-behörighet:

Unghästtest, fölbedömning, exteriörbedömning av ston samt Riksfinaler.

Gångartsdomare A-behörighet:

Unghästtest, fölbedömning tillsammans med exteriördomare samt Riksfinaler.

Hoppdomare A-behörighet:

Unghästtest, fölbedömning tillsammans med exteriördomare samt Riksfinaler.

Ledmöter till Avelsvärderingsnämnden, AVN

Beslutas av SWBs styrelse efter rekommendation från Domarutskottet.

Examinator

Person som tilldelas denna roll beslutas av styrelsen efter rekommendation från Domarutskottet.

Viktigt att examinatorn har hög kompetens och stor erfarenhet inom det aktuella området samt ett stort förtroende inom domarkåren.

Viktigt att examinationen sker vid ett faktiskt bedömningstillfälle eller ett tillfälle som mycket liknar ett faktiskt bedömningstillfälle. Examinationer sker bara när behov finns och inte enligt en fastslagen tidsplan. Examinator behöver inte vara A-domare men minst en av två examinatorer vid ett examinationstillfälle skall vara A-domare.

Väntelistan

Domare (A- och B-) som inte dömt under de senaste två åren och inte heller deltagit vid kurser de senaste två åren placeras på väntelista. Domare på väntelistan får inte döma igen förrän de uppfyllt särskilda kurs- och bedömningskrav enligt nedan.

För att bli aktiv domare igen och därmed behålla behörigheten

- Legat på väntelistan i max 3 år (synnerliga skäl)
- Måste delta i en domarkonferens och en praktisk domarkurs samt ha gått med godkänd A-domare vid minst 2 bedömningar (= ca 1 år).

Grunder för sänkning av domarbehörighet

- Vid olämpligt uppträdande (beslutas av styrelsen på rekommendation av Domarutskottet). Här gäller reglerna i SWBs stadgar.

Upphörande av behörighet

- På egen begäran.
- Domare som legat på väntelista i tre år tas automatiskt bort från SWB:s domarlista.
- Vid olämpligt uppträdande eller vid risk för brist på förtroende (domarutskottet behandlar ärendet som sedan beslutas av styrelsen).